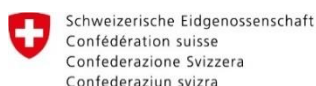

CALEA LUNGĂ CĂTRE REPREZENTAREA EGALĂ

Analiza preliminară a candidaților pentru alegerile parlamentare anticipate
din 11 iulie 2021 prin prisma dimensiunii egalității de gen

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

Acest document este elaborat de Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD). Efortul de monitorizare a alegerilor se desfășoară în cadrul proiectului "Monitorizarea Alegerilor din perspectiva de gen" implementat cu sprijinul financiar al Biroului de Cooperare al Elveției în Moldova. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	3
REPREZENTAREA DE GEN PE LISTELE DE CANDIDAȚI	4
CONCLUZII:.....	7
DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE	8

AUTORI:

Alina ANDRONACHE
Alexei BUZU
Veaceslav BĂTRÎNESCU

INTRODUCERE

Calea lungă către o reprezentare echitabilă de gen în procesul electoral și decizional. De la adoptarea în 2006 a Legii nr. 5 privind asigurarea egalității de șanse între bărbați și femei și până în 2021 au fost aprobate mai multe măsuri legislative, implementate o serie de strategii și planuri de acțiuni naționale, care au promovat egalitatea de gen, printre care și reprezentarea echitabilă a femeilor și a bărbaților în procesul decizional. Cu toate acestea, eficiența acestora a fost redusă esențial de deciziile ulterioare ale Organului Legislativ.

În 2016 a fost introdusă prin lege o cotă de 40 la sută de reprezentare minimă a ambelor sexe în organele de conducere și în listele electorale. Modificări esențiale în ceea ce privește asigurarea principiului egalității de gen în politică care nu au reușit să genereze rezultate deoarece în 2017, Republica Moldova a trecut la un nou tip de sistem electoral: de la cel proporțional la sistemul de tip mixt. Odată cu introducerea sistemului mixt, s-a redus drastic efectul scontat al prevederilor cotei de gen deoarece ele au fost aplicate doar pentru lista de candidați pentru circumscripția națională (51 de deputați, în baza votului reprezentării proporționale-pe listele de partid).

În 2019, Parlamentul Republicii Moldova a votat un proiect de lege ce are drept scop modificarea legislației electorale. În primul rând, a fost votată anularea sistemului electoral mixt și revenirea la sistemul electoral proporțional – pe liste de partid. Printre prevederile votate menționăm schimbarea procedurilor de întocmire a listelor de candidați, aplicarea sistemului de cotă dublă (cota de reprezentare de 40% și prevederi de poziționare pe liste).

Deși sistemul de cotă dublă a fost aprobat în 2019, pentru alegerile locale generale din 2019, a fost introdusă o derogare de la prevederile legislației în vigoare: listele de candidați urmau a fi întocmite respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe și minimum trei candidați de sex opus la fiecare 10 locuri. În pofida acestui fapt, la alegerile locale generale din 20 octombrie 2019, a crescut numărul de femei candidate la funcția de consilieră pentru ambele niveluri și a fost înregistrat cel mai mare număr de consilieri alese din ultimii 16 ani.

La alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 pentru prima oară va fi aplicat sistemul de cotă dublă integral. Astfel, listele de candidați urmau a fi întocmite respectându-se următoarele două condiții: (i) cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe. (ii) poziționarea candidaților pe liste se va face conform formulei: minimum patru candidați la fiecare zece locuri. Nerespectarea condițiilor instituite în prevederile enumerate mai sus atrage după sine refuzul înregistrării listelor de candidați de către organul electoral.

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) monitorizează alegerile parlamentare și locale din perspectiva egalității de gen mai mult de 10 ani. În alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, CPD a analizat modul în care partidele politice au respectat principiul egalității de gen în procesul de desemnare a candidaților și respectarea noilor prevederi legislative,

REPREZENTAREA DE GEN PE LISTELE DE CANDIDAȚI

1. În 2021 s-a înregistrat cea mai mare pondere a femeilor candidate la funcția de deputată. Analizând datele prezentate de Comisia Electorală Centrală (CEC) observăm că ponderea femeilor candidate pentru funcția de deputată a crescut considerabil față de ultimele scrutine electorale. Aceasta fiind cu aproximativ 12% mai mare față de scrutinul din 2019 și cu 16% față de scrutinul din 2014. Considerăm, că anume prevederile legislative care stipulează modalitatea de întocmire a listelor de candidați, pentru a asigura o reprezentare echitabilă a genurilor, a determinat sporirea numărului de femei candidate față de ultimele scrutine electorale.

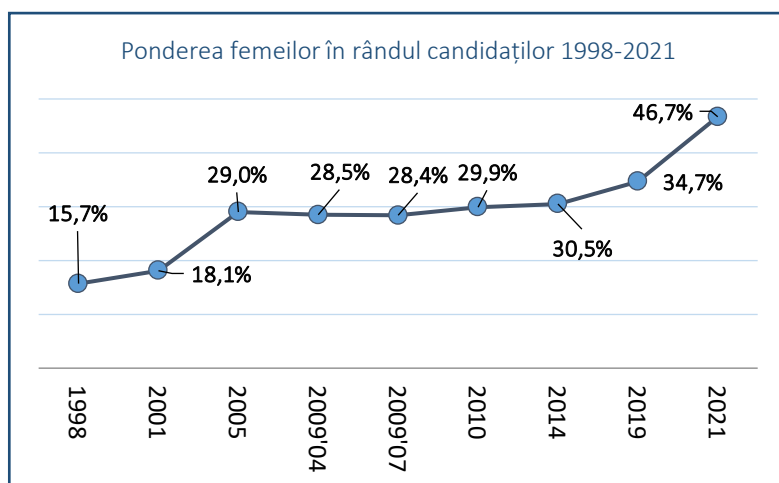

Figura 1. Ponderea femeilor în rândul candidaților la funcția de deputat/ă în comparație cu celelalte scrutine electorale
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

2. Partidele politice au respectat cota minimă de gen. Partidele politice, fiind obligate prin [art. 46, alin. 3](#) al Codului Electoral, au respectat cota minimă de gen de 40%. Astfel, ponderea medie a femeilor pe lista candidaților este 46,7% (conform datelor preliminare). Ponderea femeilor candidate, pe listele câtorva partide politice depășește numărul bărbaților candidați. Acest lucru demonstrează faptul că sistemul de cotă dublă funcționează în interesul ambelor genuri.

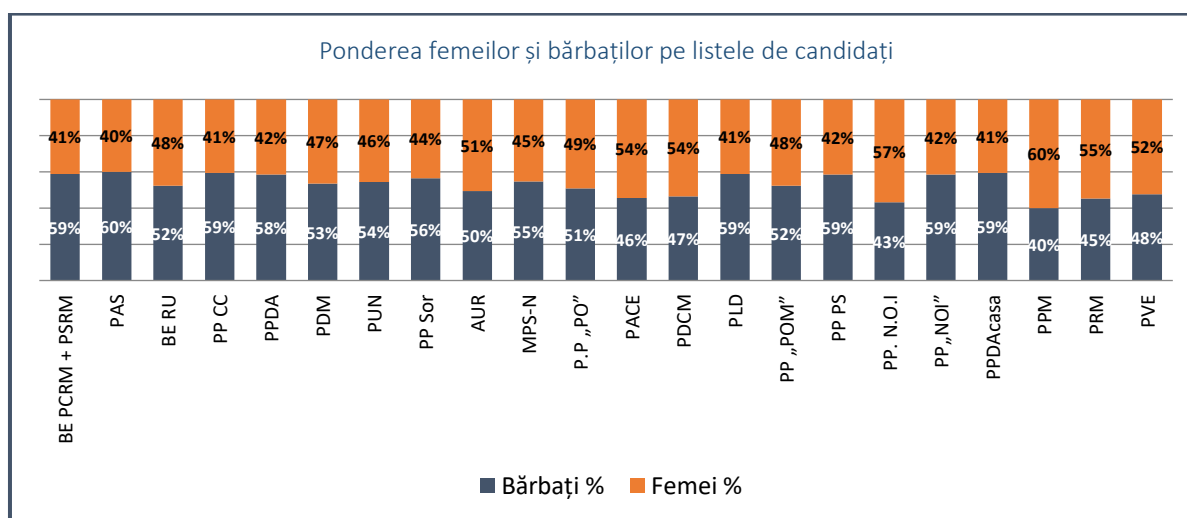

Figura 2. Ponderea femeilor și a bărbaților pe listele de candidați, pe concurenți electorali.
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

3. A crescut numărul femeilor candidate pe locurile cu cele mai mari șanse de a accede în Parlament. Figura de mai jos, reflectă raportul ponderii bărbaților candidați și a femeilor candidate pe fiecare decilă. Astfel,

observăm că în primele 10 locuri (prima decilă) ce reprezintă locurile cu cele mai mari șanse de a accede în Parlament– se regăsesc 42,7% de femei candidate.

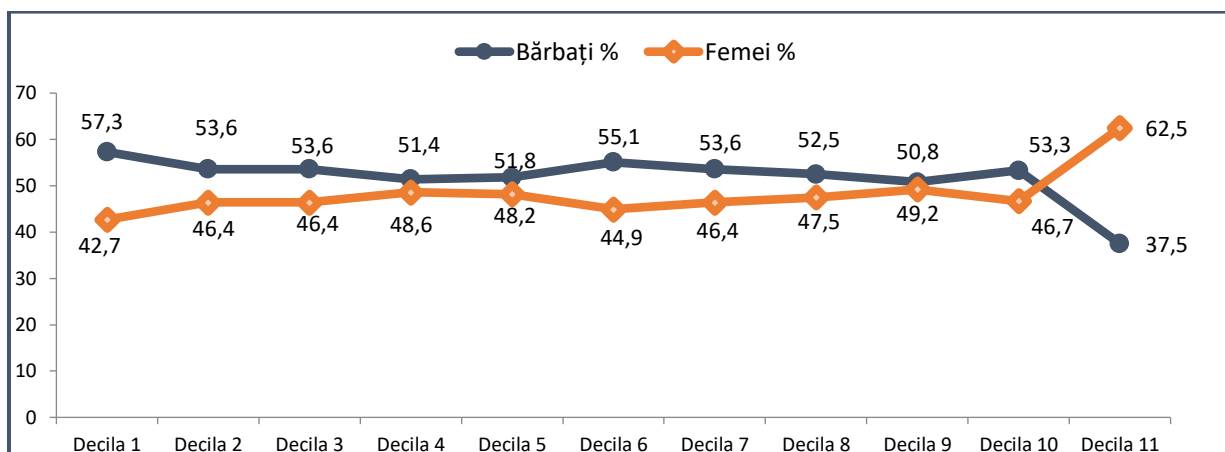

Figura 3. Poziționarea femeilor și a bărbaților pe listele de candidați, pe decili
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

4. Sistemul de cotă dublă (cota de reprezentare de 40% și prevederi de poziționare pe liste) a sporit șansele femeilor de a accede în organul legislativ. Figura de mai jos, nivelul de reprezentare a femeilor candidate pe fiecare decilă în ultimele scrutine electorale. În toate scrutinele din ultimii 10 ani, femeile candidate au fost poziționate pe locuri mai puțin eligibile în cadrul listelor de candidați, având mai puține șanse de a accede la o funcție decizională. Alegerile din 2021 sunt o excepție, care înregistrează o creștere a numărului de femei candidate pe locurile eligibile. Astfel, observăm impactul considerabil al prevederilor legislative care au influențat direct reprezentarea femeilor și bărbaților pe listele de candidați.

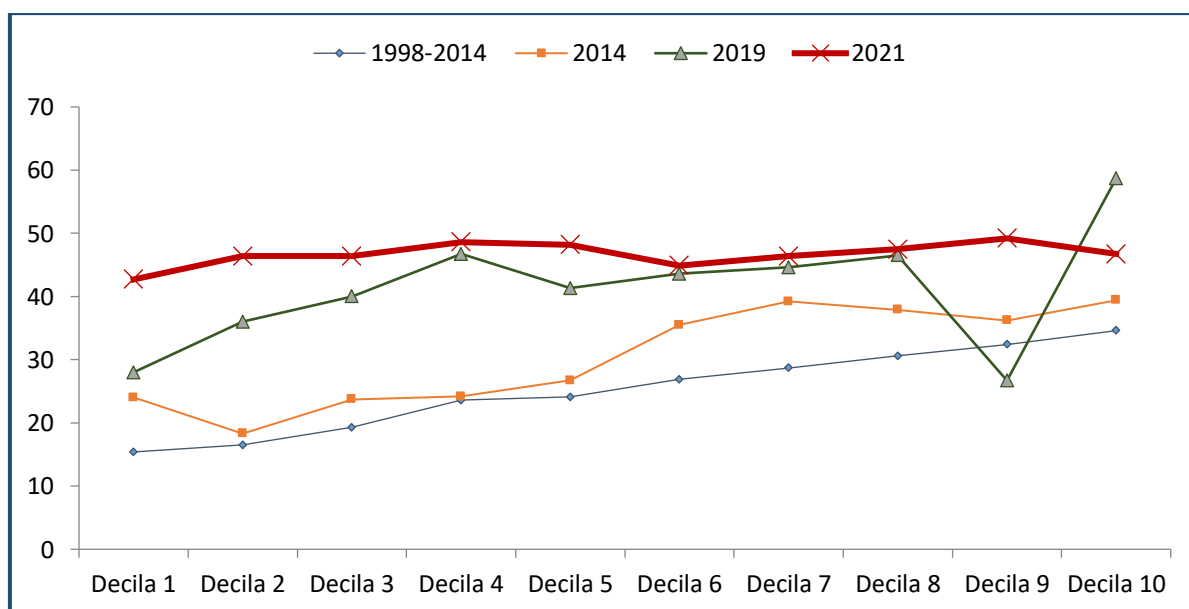

Figura 4. Poziționarea femeilor pe listele de candidați, pe decili, în comparație cu celelalte scrutine electorale
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

5. Totodată, în cadrul decilelor, inegalitatea de reprezentare se menține. O analiză a repartizării femeilor și bărbaților pe fiecare cinci locuri (pe quintile) arată că femeile în mare parte se regăsesc în capătul decilelor.

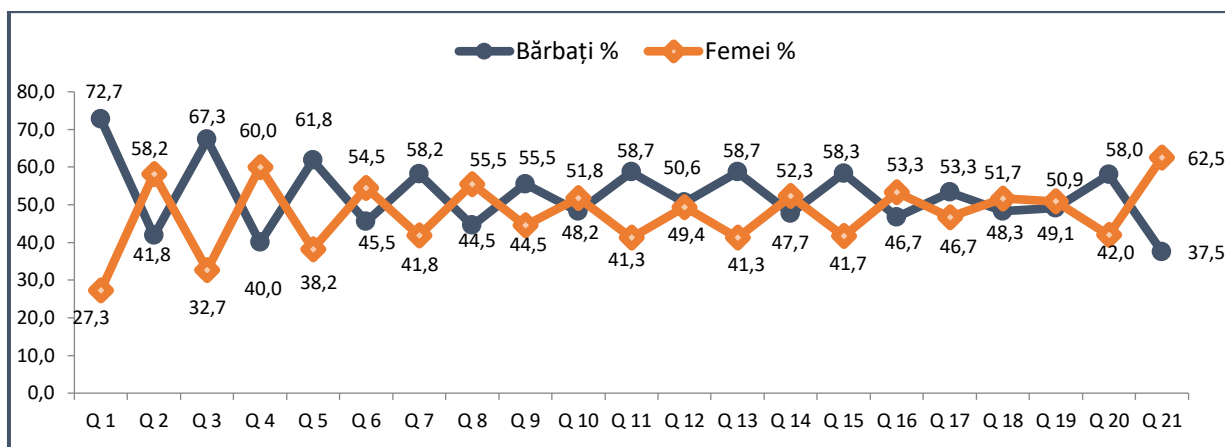

Figura 5. Poziționarea femeilor și a bărbaților pe listele de candidați, pe quintile

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

6. Foarte puține femei se regăsesc în fruntea listelor de candidați (pe prima poziție). În scrutinul din 2021, deși înregistrăm un număr mai mare de formațiuni ale căror cap de liste sunt femeile – 4, discrepanța de gen rămâne a fi colosală. Iar ponderea femeilor pe primele 5 poziții de pe listă a scăzut cu 1% față de scrutinul din 2019. Totodată, în scrutinul din 2021, avem cea mai mică discrepanță între pozițiile medii ale candidaților și candidatelor

Indicator		Scrutin								
		1998	2001	2005	2009.04	2009.07	2010	2014	2019	2021
Poziția medie pe liste	Bărbați	46	48	48	49	48	47	44	43	43
	Femei	56	56	53	55	56	58	53	50	45
	Diferența	10	8	5	6	8	11	9	7	2
Nr. persoane în fruntea listei	Bărbați	13	17	10	10	8	18	18	12	18
	Femei	2	0	1	2	0	2	2	3	4
Procentul pe primele 5 poziții	Femei	5.3%	5.9%	21.8%	21.7%	10.0%	15.0%	23.1%	28.0%	27.0%
	Bărbați	94.7%	94.1%	78.2%	78.3%	90.0%	85.0%	76.9%	72.0%	73.0%

Tabelul :1. Unii indicatori de poziționare pe liste

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

7. Vârsta medie a femeilor și a bărbaților în rândul candidaților a scăzut în acest scrutin electoral. Pe parcursul ultimelor scrutine electorale, observăm că candidatele au avut în medie cu 2-4 ani mai puțin decât bărbații. Cu excepția scrutinului din 2019, unde vârsta medie a candidaților a crescut în cazul ambelor genuri, iar discrepanța între vârsta medie a bărbaților și a femeilor a dispărut. În comparație cu 2019, în acest scrutin observăm o scădere a vârstei medii pentru ambele sexe, cu evidențierea unei ușoare discrepanțe.

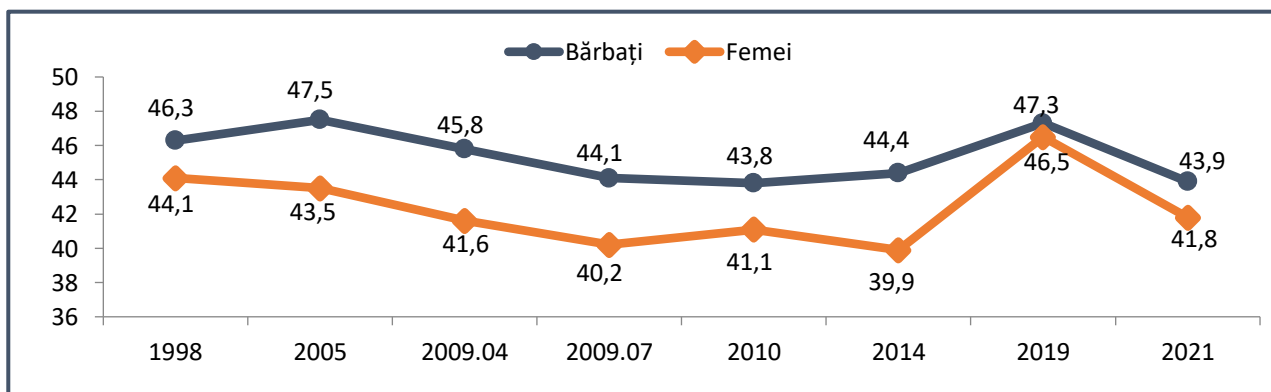

Figura 6 Vârsta medie a candidaților în alegerile parlamentare 1998-2021

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

CONCLUZII

1. În urma analizei listelor preliminare de candidați pentru alegerile parlamentare anticipate din 2021, disponibile pe pagina oficială a Comisiei Electorale Centrale până la ziua de 21 iunie 2021, constatăm că prevederile art. 46, alin. 3 din Codul Electoral au fost respectate, respectiv a crescut numărul femeilor candidate desemnate pe listele de candidați (46.7%).

2. Totodată, a crescut numărul femeilor candidate plasate pe locurile eligibile pentru mandatul de deputat/ă în Parlamentul Republicii Moldova . (42,7% de candidate în prima decilă).

3. Luând în considerare tendința prezentă în ultimele scrutine electorale din perspectiva reprezentării de gen pe listele de candidați (din 1998-2021) și rezultatele alegerilor locale generale din 2019, putem afirma că sistemul de cotă dublă (cota de reprezentare de 40% și prevederi de poziționare pe liste) au crescut șansele femeilor de a accede în funcții decizionale.

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plenar în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
str. Armenească 13
Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58
Tel./Fax: +(373 22) 20-71-57
www.progen.md
e-mail: cpd@progen.md